

CARTEA ÎNTÂI

SINELE (INCONȘTIENTUL)

CAPITOLUL 1

SINELE PERCEPTIV-PULSIONAL

Atunci când mă întreb: „de ce sunt ?” mă detașez de cursul simplei viețuiri comune și îmi gândesc prezența pură, remarcând totodată absența care se ascunde în adâncu-i. Ce anume „absentează” (sau ce „lipsește”) ? Prezența aparent exterioară, străină-și-consubstanțială în același timp mie. De vreme ce sunt-și-nu sunt (ceea ce mi-e exterior), mă deschid spre alteritatea pe care o voi recepta și prin care voi re-veni la prezență, având astfel o mulțime de senzații – centrate, toate, de sinele (meu) bazal și de corpul identic mie și străin în aceeași măsură, izvor al informațiilor proprio-și interoceptive.

De vreme ce sinele bazal e unic – și unificator –, mulțimea senzațiilor se detașează de vanul absenței lor reciproce, devenind, la un alt nivel, forme perceptive. Actul percepției desemnează sinteza (sinestezică) a senzațiilor care se încheagă în formațiuni determinate. Senzația devine, cu alte cuvinte, percepție formativă. Sinele perceptiv se manifestă – ca unu – grație instinctului supraviețuirii dominante, posesive și agresive; de vreme ce unu este numai unu, despărțit de altul (pe care-l presupune în aceeași măsură), se deschide spre acesta și percepe corpul celuilalt. Identificarea perceptivă reciprocă întemeiază microgrupul: instinctul (dominator, posesiv și agresiv) e contrabalansat de instinctul speciei și de instinctul sexual, manifestându-se activ, printr-un set de operații inteligente.

I. A FI-UNU

A. PREZENȚA PERCEPTIVĂ

a) DOMENIUL SENZAȚIEI

α. SENZAȚIA CA PREZENTIFICARE ORIGINARĂ

12. Ce sunt ?

Dar cine *sunt* la urma urmei ? Ce *sunt* ? Cum de *sunt* ? Și de ce îmi pun aceste întrebări atunci când cea mai banală experiență biologică îmi confirmă

fără conținere că exist ? Într-adevăr, savurez, clipă de clipă, plăcerea fundamentală a viețuirii, dar despre sensul existenței mele curente mă întreb arar, atunci când, fără veste, ceața ritualului cotidian se destramă parcă și mă trezesc ca dintr-un somn adânc, uluit de prezența mea concretă: *Cine sunt ? Ce sunt ? Ce este viața aceasta ?* – mă întreb. Nu mă îndoiesc, desigur, că am fost și până la momentul acestei „treziri” (cum aș putea oare, atunci când viața mea se desfășoară, concretă și reală, fără de fisură ?), numai că acum îmi pun sub semnul întrebării tocmai actul simplu și fundamental al viețuirii pe care l-am trăit și îl trăiesc în mod firesc, cu plăcerile și bucuriile comune, cu gândurile și speranțele de fiecare zi.

Dar de ce îmi pun acum aceste întrebări ? Ce se întâmplă, de fapt, atunci când îmi pun sub semnul întrebării viața ca atare ? În primul rând, mă desprind de fluxul existenței curente, preluând-o în vizorul gândirii și transformând-o în gândul existenței înseși sau, mai concis, în gândul prezenței pure care îmi va sta de acum, enigmatic, „în față”. Între viața – ca simplă supraviețuire – și prezența despre care gândesc este o imensă diferență. Dacă viața comună curge și se desfășoară ca un fluviu atotconținător, despre care știu prea puțin, împăcat aparent cu sine și la adăpost de neliniștea oricărei întrebări, considerațiile metafizice pe care le voi face de acum înainte o vor înălța pe aceasta din urmă la rangul prezenței gândite pure.

Prezența este un cuvânt abstract, o idee ce exprimă, simplu și exact, faptul de *a fi* – actul existenței ca atare. Spiritul gânditor nu va mai somnola în trecerea implacabilă spre nicăieri, ci, smulgându-se din alunecarea inertă, va reține esența viețuirii: *prezența* gândită pură. Despre această prezență mă întreb; mă întreb de parcă simplul enunț simplu al prezenței nu ar fi suficient, ori de parcă gândul prezenței pure ar lăsa să transpară, din adâncul feței sale afirmative, *absența*.

În mod curent nu simt acest abis, nu gândesc absența ca atare (după cum nu gândesc nici faptul simplu de a fi). Din clipa însă în care îmi pun întrebarea *de ce sunt ?* (sau *ce sunt ?*) mă văd nevoit să admit, pe de o parte, că *sunt* – altfel, dacă nu aș fi, cum mai m-aș putea întreba despre propria-mi prezență ? – și, pe de alta, că *nu sunt* (ceea-ce-pare-a-fi-că-sunt), de vreme ce mă întreb despre propria-mi prezență. Ca și cum s-ar putea să nu fi fost până în clipa de față. Să nu fi fost ? E absurd, desigur. Pentru că am fost și sunt – mi-o spune gândul prezenței (mele) pure –; și totuși, de vreme ce mă întreb despre propria-mi prezență, sunt nevoit să accept că din profunzimea prezenței mele transpare abisul absenței.

Așadar, sunt-și-nu sunt în aceeași clipă. Sunt această prezență-pură-care-își-lipsește, dar care *își lipsește ca prezență-îngemănată-cu-absența*. Pentru că eu *sunt* – sunt această prezență pură –, dar sunt, mai aproape de adevăr, o prezență-în-desprindere-de-propria-i-absență. *Sunt* este verbul ce surprinde

mişcarea: *ființez*: mă îndrept spre mai adevărata mea prezență (în vreme ce absența din miezul prezenței „se goleşte” de propria-i absență: se reduce la nimic).

Devin, așadar: mă desprind instantaneu de absența din miezul prezenței mele pure și alunec, cum spuneam, spre adevărul prezenței *mele*. Subliniez acest din urmă pronume pentru că, spunând „prezența pură” mă refer, desigur, la prezența mea, la prezența ființei mele, prezență a mea care se desparte de *alt ceva* ce nu ține de mine: de o altă prezență sau de o alteritate care *este*, la fel de mult, ca și prezența mea (pură), deși e *alt ceva*. Cu mențiunea că acest *alt ceva* decât propria-mi prezență – pe care îl gândesc ca fiind alt ceva și pe care, gândindu-l, mărturisesc că aparține prezenței mele gânditoare e totuși alt ceva: lipsește din propria-mi prezență sau desemnează pur și simplu *absența* mea (din propria-mi prezență). Pe scurt prezența (mea) – prezența mea simplă și concretă, de aici și de acum – *nu este* de vreme ce nu e prezența-de-dincolo-de-mine, prezență pe care gândul meu o surprinde în clipa-n care își gândește propria prezență, *receptând-o*.

13. Receptarea (*re-capio*) ca intrare originară în prezență și ca re-găsire a ei

Într-adevăr, sunt această prezență pură și, ca prezență pură, *receptez* prezența alterității indeterminate. Trăirile pe care le voi analiza în cele ce urmează sunt trăiri gândite, trăiri contemplate. Cu alte cuvinte, trăirea preluată, așa cum spuneam ceva mai înainte, în „vizorul” gândirii și analizată din perspectiva cea mai largă la care am putut ajunge – perspectiva a ceea-ce-este, pur și simplu, perspectiva ființei. Am recurs la termenul prezență – cel mai simplu și cel mai sărac – în speranța că el mă va ajuta să înțeleg trăirea cea mai simplă și cea mai săracă, lipsită de orice determinație (cum ar fi spus Hegel), trăirea grație căreia ființa mea „senzitivă” receptează alteritatea din jur – *senzația*. Verbul latin *recipio* (*re-capio*) se traduce prin „a intra iarăși în stăpânire, a re-primi, a-și veni în sine; a scoate din și a se întoarce”: *a re-căpăta* așadar. Prin actul receptării mă deschid, ca prezență pură și nediferențiată, spre alt ceva (care ține în oarecare măsură de mine – de vreme ce îl re-capăt –, dar care îmi și lipsește)³¹, în dorința de a mă re-găsi bazal în (și prin) ceea ce e prezent în afară (spunând *bazal* mă refer la prezența mea imediată, concretă, fundamentală, „cea mai de jos”).

³¹ S-ar putea vorbi prin urmare despre esența *intențională* a senzației – nu doar a percepției, afectului sau a judecății – pentru că încă de pe acum, din această fază inițială a întemeierii sale, sinele se dezvăluie ca fiind *orientat-spre*. Senzația atrage în același timp atenția că deschiderea intențională (orientată spre) e acompaniată de actul simultan al re-aducerii alterității la sine – tocmai prin sinele bazal (*re-capio*).

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Introducere	7
1. Ce înseamnă a întreba ?	7
2. Viziunea naturală (materialist-pozitivistă)	8
3. Viziunea subiectiv-„idealistă”	12
4. Reducția fenomenologică	14
5. Deschiderea theo-nomă	16
6. Deschiderea ontonomă. Viziunea metafizică	18
7. Contemplația (theorew) ca unificare	21
8. Înțelegerea curentă, reflecția fenomenologică și viziunea onto-teologică (gândirea metafizică)	22
9. Ființa pură (sau Spiritul absolut) își este propriul λόγος	26
10. Începutul-fără-de-început ca începere sau ca facere-de-Sine	28
11. Spiritul gânditor se va analiza din perspectiva metafizică a Spiritului absolut	30

CARTEA ÎNTÂI

SINELE (INCONȘTIENTUL)	33
------------------------------	----

CAPITOLUL 1

SINELE PERCEPTIV-PULSIONAL	33
I. A FI-UNU	33
A. PREZENȚA PERCEPTIVĂ	33
<i>a) DOMENIUL SENZAȚIEI</i>	33
α. SENZAȚIA CA PREZENTIFICARE ORIGINARĂ	33
12. Ce sunt ?	33
13. Receptarea (re-capio) ca intrare originară în prezență și ca re-găsire a ei	35
14. Concretețea prezentificării arhaice.....	36

15. Trăirea concretă și plină de savoare a senzației e mereu schimbătoare	37
16. Sinele – ca prezență bazală transcorporală	38
β. CORPORALITATEA CONSTITUTIVĂ ȘI SISTEMUL NERVOS	
MODELUL NEUROBIOLOGIC	41
17. Senzația se înfiripă în sistemul neuronal, nu în „trupul carnal” propriu-zis.	41
18. Actul receptării e acompaniat de re-acția motorie	48
b) PERCEPȚIA FORMATIVĂ	49
19. Mulțimea haotică și vană a senzațiilor se unifică și aduce la ființă – dar într-un alt „nivel” – forme coerente: percepția	49
20. De la forme la formațiuni prototipale	51
21. Identificarea formațiunilor (memoria perceptivă)	53
22. Spațiul perceptiv arhaic	55
23. Percepția spirituală a mișcării și a trecerii (temporale)	56
24. Percepția formațiunii (mele) corporale	57
25. Corp trupesc - corp spiritual	59
B. UNUL-CARE-SE-AFIRMĂ (SINELE PULSIONAL)	61
26. Nevoia instinctuală a conservării de sine	61
27. Instinctul dominării	64
28. Instinctul posesiunii	64
29. Instinctul agresivității	65
II. A FIINȚA-CA-MULȚIME	67
A. GRUPUL FORMATIV	67
30. Prezența mea bazală presupune – și se întemeiază pe – prezența bazală a unei alte ființe, echivalente calitativ	67
31. Percepția corpului meu presupune – și se întemeiază prin – percepția unui corp asemănător	68
32. Instinctul prezenței bazale se consolidează în grup	70
33. Instinctul speciei	71
34. Instinctul unificării și pulsiunea sexuală	72
35. Erosul	73
B. CENTRALIZAREA DIFERENȚIANTĂ	74
36. Comunicarea	74
37. Centralizarea. Apariția liderului și constituirea modelului nucleonar	75
38. Diferențierea funcțională	77
C. INTELIGENȚA INSTINCTUALĂ OPERATIVĂ	78

CAPITOLUL 2

PREZENȚA AFECTIVĂ (CA DESCHIDERE UNIFICATOARE) 81

I. SIGURANȚA PREZENȚEI ORIGINARE ȘI FRICA 83

39. Securitatea bazală 83

40. Frica (anxietatea) 84

II. AFECȚIUNE ȘI OSTILITATE 87

41. Afectiunea ca unitate bazală sine-altul (subîntinsă de comunicarea pur spirituală) 87

42. Afectivitatea coezivă - în grupul originar 88

43. Ostilitatea 89

III. BUCURIA ȘI TRISTEȚEA 89

44. Bucuria 90

45. Tristețea 92

CAPITOLUL 3

FIINȚA MAGICĂ (SUBCONȘTIENTUL) 97

I. FIINȚA PURĂ (PERSPECTIVA INDIVIDUALĂ) 98**A. FORȚA MAGICĂ** 98

46. Ființa pură ca spirit universal 98

47. Sesizarea Ființei pure ca ținut imanent-transcendent:
Forța divină 100

48. Spiritul individual-universal. Sesizarea de sine și de lume 101

49. Orice formațiune percepută intră în prezență (prin prezența ființării mele), devenind re-prezentare autonomă 102

50. Re-prezentarea mea însămi presupune re-prezentarea
conținutului pulsional-afectiv și, în același timp,
re-prezentarea alterității 103

51. Alteritatea ca lume magico-funcțională 104

52. Subconștientul 106

53. Străinătatea de mine însumi și sentimentul dependenței 107

54. Forța magică și autarhia reciprocă 108

55. Dihotomia magică fundamentală: benefic/malefic 111

56. Paradisiacul și demonicul 112

57. Esența sacră a eului-în-curs-de-întemeiere și raportul său
cu Divinul 114**B. ÎNTEMEIEREA GÂNDIRII LOGICE ÎN ORIZONTUL MAGIC** . 115*a) INTRAREA (PROGRESIVĂ) ÎN PREZENȚA PURĂ (SIMBOL –
ARHETIP - TOTEM)* 115

58. Inferența magică	115
59. Sinteza magică prevalent formală; principiul omologiei formale, temporale și topice	117
60. Semn și semnificare	120
61. Simbolul	121
62. Arhetipul	124
63. Totemul ca sistem universal arhaic	127
64. Sentimentul originar al identității (eul arhaic)	128
65. Intuiția categorială	129
<i>b) FUNCTIA IMAGINARĂ A FIINȚEI SUBCONȘTIENȚE</i>	130
66. Imaginarul – sistemul arhetipal-simbolic generator de forme ...	130
67. Imaginație, reverie, mit	132
<i>c) SPAȚIUL - TIMP MAGIC</i>	133
68. Spațiul magic	133
69. Timpul originar.	135
<i>d) ELEMENTE DE LOGICĂ A SUBCONȘTIENȚULUI</i>	138
70. Ținutul subconștient poate fi înțeles, în esența sa, numai din perspectiva metafizică a Ființei	138
71. Facerea trans-formatoare include-și-conservă (subordonarea ca ordonare)	139
72. Activare și inactivare	140
73. Armonie și conflict	142
74. Extensie și imperativ tematic. Substituirea	143
75. Ethos-ul magic. „Supraeul” și refularea	144
76. Interconectarea și întrepătrunderea sferelor nivelice. Situare și competiție	146
77. Complexele	148
II. FIINȚA COMUNITARĂ (SUBCONȘTIENȚUL COLECTIV)	149
A. INTEGRAREA COMUNITARĂ	149
78. Comunitatea	149
79. Caracterul colectiv al trăirii magice	150
80. Dimensiunea individual-colectivă a arhetipurilor simbolice	152
B. STRUCTURAREA COMUNITĂȚII	154
81. Relația magică de subordonare reciprocă (stăpân-sclav)	154
82. Regula și obiceiul	155
83. Centralizare și diferențiere	156
84. Ritualul	157
85. Inter-comunicarea în orizontul subconștient. Viața spirituală a comunității	159

CARTEA A DOUA

TĂRÂMUL CONȘTIINȚEI DE SINE	163
-----------------------------------	-----

CAPITOLUL 1

CONȘTIINȚA (INDIVIDUALĂ) DE SINE	163
--	-----

I. ACTUL SESIZĂRII DE SINE 164

86. Mă sesizez „din afară” – din orizontul Ființei pure – pe mine însumi, ca eu spiritual, deosebindu-mă de lume și de Ființa pură	164
87. Eul este Ființa care își adeverește ființa (finită)	168
88. A fi conștient de mine însumi înseamnă a mă sesiza: a-mi atesta (și a-mi conferi) prezență	169
89. Sunt și pot fi conștient de mine însumi numai față de (și prin) Ființa originară – și, implicit, numai față de (și prin) celelalte conștiințe. Raportul emblematic eu-tu. Comunicare și „transparentă”	171
90. Autonomia	177
91. Certitudinea de mine însumi	178
92. A fi conștient de mine însumi înseamnă a ființa (ca ființă determinată)	179
93. A fi conștient de mine însumi înseamnă a fi conștient (și) de neființa mea (posibilă și iminentă): a avea conștiința morții	181
94. Subiect și obiect	182
95. Sesizarea ciclică și repetată (diacronă)	187
96. Cunoașterea (conștientă) ca re-cunoaștere	188

II. REPERUL SPAȚIO-TEMPORAL 189

A. REPERUL SPAȚIAL	189
97. Eul - „punctul arhimedic” absolut - ca loc spațial originar	189
98. Spațiul – expresie statică a unității originare transcendente ...	191
99. Secvențele sesizării schițează raporturile spațiale diferențiate ..	194
B. REPERUL TEMPORAL	195
100. Eul – „punctul arhimedic” temporal și momentele succesive ale sesizării	195
101. Acum, atunci, cândva – momente ale aceluiași prezent	196
102. Deosebirea prezentului (prezentificat) de trecutul (prezentificat)	198
103. Prezentul prezentificat și viitorul prezentului (proiect și realitate)	200
104. Actual și inactual	205

105. Conștiința este timpul însuși: și se descrie pe sine ca timp	206
106. Evaluarea timpului	207
107. Momentul „0” – început absolut și principiu suveran al seriei secvențial-temporale	209
III. CONȘTIINȚA CA OPERAȚIE	210
A. SINTEZA	210
a) CLASIFICAREA	210
108. Resemnificarea și transfigurarea arhetipurilor simbolice	210
109. Proiectând sistemul arhetipal-simbolic în orizontul conștiinței, mișcarea sesizării „clasează”: instituie clasele definitorii (subiectul și obiectul)	212
110. Subclasele conștiinței se diferențiază în funcție de intensitatea proiectiei	213
111. Secvențele succesive ale clasificării; diferențierea progresivă a claselor	214
112. Experiența trecutului e reactualizată diacron, conferind „substanță” claselor	215
113. Sinteză conștientă „spontană” și sinteză gândită (ca sinteză) ..	217
114. Operația-în-plină-desfășurare a clasificării	218
b) CONCEPTUALIZAREA	219
115. Conceptul ca sinteză; mulțimea conceptuală	219
116. Conceptul se definește prin mulțimea celorlalte concepte (raportul conceptual implicit).	220
117. Conceptul ca sistem în plină structurare	221
B. JUDECAREA	222
a) JUDECAREA TEORETICĂ	222
α. ESENȚA ȘI STRUCTURA METAFIZICĂ A JUDECĂRII TEORETICE	222
118. Mă deschid spre Ființă și re-vin la mine însumi: mă identific diacron și identific – diacron – obiectul	222
119. Judecarea – ca sesizare a schimbării și ca re-definire conceptuală	223
120. Structura nucleară și „treptele” judecării – oglinzi ale progresivei deschideri spre Ființă	224
121. Individual – particular – general	226
122. Copula „este” ca trezire (progresivă) a logosului	229
123. Prin judecare mă apropiez de Ființa-care-se-întemeiază (revenind astfel la Sine)	230
124. Silogismul ca lanț silogistic	231

125. Judecata și raportul cauzal-motivațional	232
126. Comunicarea logică (limbajul gramatical)	235
β. VERIFICAREA – CA „PUNERE ÎN ADEVĂR”	236
127. Formalismul logic (și formalizarea) ca uitare a Ființei.....	236
128. Valoarea unei propoziții logice presupune verificarea: raportarea enunțului actual la cel precedent	237
129. Verificarea logică presupune reperul original (Ființa)	238
130. Verificarea îmi cimentează certitudinea de mine însumi, subliniind libertatea și autonomia ființei mele	239
131. Judecând corect, mă judec corect.....	240
132. Căutare, verificare și imaginație logică (construirea ipotezelor)	241
133. Verificarea logică presupune comunicarea – dialogul – cu mine însumi și cu ceilalți și conștiința adevărului verificat. Premisele minciunii	242
134. Judecată autentică (informală) și judecată convențională (formală).....	243
γ. IEȘIREA DIN SISTEMUL LOGIC COMUN	245
1. DEPĂȘIREA ASCENSIONALĂ	245
135. Noua teorie	245
136. Gândirea Ființei	247
2. DELIRUL	248
137. Delirul individual	248
138. Delirul colectiv	252
b) JUDECATA ETICĂ	254
139. Judecata teoretică este, simultan, o judecată etică	254
140. Evaluare, deliberare logică și decizie	258
141. Binele și răul	260
142. Vină, mărturisire, pedeapsă, iertare	263
143. Voința	264
144. Ethosul ca universal comunitar („obiceiul” și obișnuința)	268
c) JUDECATA ESTETICĂ	270
145. Judecata ordonează experiența senzorial-perceptivă	270
146. Clasele logice sunt, implicit, clase estetice	271
147. Judecata logico-morală este și o judecată estetică	272
C. PERSOANĂ ȘI DESTIN	273
148. Mă obiectivez și (mă) judec față de – și prin – fiecare altul de care mă diferențiez ca persoană	273
149. Tip și variantă	274
150. Inter-comunicare și identificare	275
151. Personalitate și destin	277

CAPITOLUL 2

DIMENSIUNEA SOCIALĂ (ORIZONTUL LEGII)	281
152. Societatea	282
153. Organizație și regulament	282
154. Statul	284
155. Legea	286
156. De la consemnare (și certificare) la contractare	287
157. Libertatea și dreptul	289
158. Votul (ca reflex al judecării)	291
159. Democrație, autocrație, totalitarism	292
160. Omul ca omenire. Uuniversalitatea finită a ființei mele mă proiectează spre orizontul originar	294

CARTEA A TREIA

TĂRÂMUL FIINȚEI	297
------------------------------	-----

CAPITOLUL 1

FACEREA-DE-SINE	297
------------------------------	-----

I. IDEEA FIINȚEI PURE

161. Intuiția Ființei	298
162. Gândul Ființei pure	299
163. Ființa ca întrebare	301

II. LOGOSUL

164. Simpla negație originară: Neantul	302
165. Neantul alterității originare	304
166. Contradicția originară se contrazice pe sine	306
167. Sensul mișcării originare: devenirea: în-ființarea unificatoare: facerea	307
168. Logos-ul	309
169. Sensul originar: înaintarea spre „înaintea”	311
170. Categoria – moment și treaptă nivelică a Ființei-în-dezvăluire	312

CAPITOLUL 2

EKSTAZA – CA TRANSFIGURARE SI INTRARE ÎN TĂRÂMUL ORIGINAR (CÂTEVA REPERE)	318
--	-----

I. REVELAȚIA EK-STATICĂ

171. Gândirea ek-statică	319
172. Suverana iubire și certitudinea iluminantă	320

II. VEȘNICIA „SPAȚIO-TEMPORALĂ”	
CA REGĂSIRE DE SINE	321
A. LOCUL ORIGINAR	321
173. Ființa ca deschidere spațială	321
174. A re-veni „la loc” – la locul spiritual etern – ca rămânere „pe loc”	322
B. TIMPUL ORIGINAR	323
175. Semnificația temporală a spațiului	323
176. Timpul – veșnic prezent – ca intrare în trecut și în viitor, deopotrivă	324
177. Înaintarea ca „rămânere”	325
III. CONȘTIINȚA ORIGINARĂ CA ÎNCEPERE DE SINE	325
178. Conștiința Ființei de Ființa însăși.	325
179. Persoana	326
180. Atotcunoașterea de Sine	327
IV. SPIRITUL UNIC CA MULȚIME	328
181. Unu – ca Altul și prin Altul. Reciproca deschidere.	328
182. Percepția spirituală	329
V. IERARHIA DIVINĂ	330
183. Ierarhia și viața divină	330
184. Intrarea-în-începutul etern și nou (începerea)	335
185. Ființa ca facere-de-Sine	336
186. Despre „depășirea” discursului metafizic	338